

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	1/27

SISUKORD

1. EESMÄRK	1
2. MÕISTED JA LÜHENDID	2
3. SISENDID	2
4. VÄLJUNDID	3
5. KÄSITLUSALA.....	3
6. OSAPOOLED JA VASTUTUS	3
7. SEOTUD DOKUMENDID	4
8. TEGEVUSE KIRJELDUS	5
9. TOETAVAD INFOSÜSTEEMID.....	18
10. TEENUSE LIGIPÄÄSETAVUSE TAGAMINE.....	19
Lisa 1. Protsessiskeem	20
Lisa 2. Ohutuse kontrolli läbiviimist käsitlevad küsimused	21
Lisa 3. Sõidueksami hindamine	22
Lisa 4. Sõidueksami kaart.....	25

1. EESMÄRK

Kirjeldada sõidueksami nõuetekohase läbiviimise ja hindamise protsessi Transpordiameti teenindusbüroodes (edaspidi büroo) ning Transpordiameti määratud asukohtades.

1.1. Sihtrühm

- Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse eksamineerija, vanemeksamineerija ja eksamineerija õigusega isik (edaspidi eksamineerija)
- Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialist
- Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhataja
- Eksamite teenusehaldur

1.2. Huvigrupid

- Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse eksamineerija
- Mootorsõidukijuhi koolitaja
- Eksamineeritav

1.3. Teenuse osutamise kanalid

- Transpordiameti kinnitatud eksami vastuvõtmise koht

1.4. Teenuse osutamise arvu määramine

- Läbiviidud (sh mitteilmunud, katkestatud jms) sõidueksamite arv.
- Arv on kättesaadav ARIS2 vahendusel.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	2/27

2. MÕISTED JA LÜHENDID

- 2.1. **ARIS2** – infosüsteem (rakendus) kannete tegemiseks liiklusregistrisse.
- 2.2. **Autokool** – mootorsõidukijuhi koolitaja.
- 2.3. **DHS** – Transpordiameti dokumendihaldussüsteem.
- 2.4. **Eksamineerija** – vastava ettevalmistuse saanud maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse töötaja või ametnik, kellel on õigus viia läbi ja hinnata juhtimisõiguse taotleja ja juhtimisõiguse taastaja sõidueksamit.
- 2.5. **Eksamineerija kvalifikatsioonikontrolli läbiviija** – eksamineerija kvalifikatsiooni omandanud eksamite teenusehaldur.
- 2.6. **Eksamineerimine** – protsess, kus hinnatakse eksamineeritava teadmiste, oskuste, käitumise ja hoiakute vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele.
- 2.7. **Eksamineeritav** – mootorsõiduki juhtimisõiguse taotleja või taastaja.
- 2.8. **Eksamisalvestis** – pildi, heli ja andmete elektrooniline kogum.
- 2.9. **Eksamisõiduk** – sõiduk, millega viiakse läbi sõidueksamit.
- 2.10. **Isikut tõendav dokument** – riigiasutuse väljaantud dokument, kuhu on kantud kasutaja nimi ja sünniaeg või isikukood ning foto või näokujutis ja allkiri või allkirjakujutis, kui seadus või selle alusel kehtestatud õigusakt ei sätesta teisiti.
- 2.11. **Juhiluba** – juhtimisõigust tõendav dokument.
- 2.12. **Juhtimisõigus** – isikule antud õigus juhtida mootorsõidukit.
- 2.13. **Kaugjuhitav sõiduk** – sõiduk, mille liikumist ja suunda mõjutatakse sõidukist väljast poolt.
- 2.14. **Mootorsõidukijuhi õpetaja** – mootorsõidukijuhtide õpetamise õigust omav isik.
- 2.15. **Rasketehnika** – sõiduk, mis ei ole AM-, A-, B-, BE- kategooria või nende alamkategooriatest.
- 2.16. **SEP** – sõidueksami programm sõidueksami läbiviimiseks ja andmete sisestamiseks.
- 2.17. **Sõidueksam** – juhtimisõiguse taotleja oskuste, käitumise ja hoiakute vastavuse hindamine juhi kvalifikatsiooninõuetele.
- 2.18. **Sõidueksami kaart** – eksamineeritava nimele vormistatav elektrooniline või paberandjal olev dokument. Eksamineeritava õigust juhtida mootorsõidukit eksamisõidul tõendatakse liiklusregistri andmete või sõidueksami kaardi alusel.
- 2.19. **Sõidueksami marsruut** – eksamineerija koostatud mitmekülgne teekond, mille käigus kontrollitakse eksamineeritava oskuste ja käitumise vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele.
- 2.20. **Teooriaeksam** – eksam, mille käigus hinnatakse eksamineeritava teoreetiliste teadmiste, oskuste ja käitumise vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele.
- 2.21. **Äriabi** – elektrooniline vorm pöördumiste edastamiseks.

3. SISENDID

Sisendi nimi	Sisendi vorm	Sisendi talletamine/säilitamine
ARIS2 avatud taotlus	Digitaalne	Digitaalne ARIS2-s
Sõidueksami kaart	Digitaalne, Paber	Digitaalne ARIS2-s

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31		Koostaja: Ave Smirnov 3/27

4. VÄLJUNDID

Väljundi nimi	Väljundi vorm	Väljundi talletamine/säilitamine
Eksami sooritamine/mittesooritamine	Digitaalne	Kanne liiklusregistris
Riiklike sõidueksamite videosalvestised	Digitaalne	Sari 11.1-2. Sõidueksami salvestisi hoitakse turvalises hoiukohas. Transpordiameti B-kategooria sõidukitele paigaldatud salvestusseadmete salvestisi hoitakse vastavas süsteemis. Teiste salvestiste eest vastutab sõidueksami vastu võtnud eksamineerija, kes laeb salvestise ettenähtud kausta. Salvestisi säilitatakse vähemalt kolm kuud, kuid mitte kauem kui üks aasta. Riikliku ja haldusjärelevalve menetluses kasutatavaid salvestisi säilitatakse kuni menetluse lõppemiseni.

5. KÄSITLUSALA

Kirjeldada nõuetekohast sõidueksamite läbiviimise ja hindamise protsessi.

6. OSAPOOLED JA VASTUTUS

Osapool	Vastutus	protsessi	raames
Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhataja	Planeerib ning juhib mootorsõidukijuhi riiklike sõidueksamite vastuvõtmist ja vastuvõtmise protsessi ümberkorraldamise ja tõhustamisega seotud arenguplaanide väljatöötamist. Korraldab sõidueksami läbiviimise kohtade ja aegade olemasolu. Tagab sõidueksami vastuvõtmise sujuva ja efektiivse toimimise.		
Eksamite teenusehaldur	Valmistab ette eksamitega seonduvad juhandmaterjalid ning teavitab nendest vastava valdkonna töötajaid või teisi asjassepuutuvaid isikuid. Tagab koostöös maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajaga antud korras kirjeldatud nõuetest kinnipidamise. Koordineerib eksamineerijate koolituste läbiviimist. Viib läbi kvalifikatsioonikontrolle ja eksamineerijate hindamist.		
Maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialist	Koordineerib sõidueksamite aegadega seonduvaid tegevusi ning küsimuste lahendamist, sh tagab eksamineerijatele ajagraafikud ja nende informeerituse sõidueksamite aja ja koha kohta. Koostab sõidueksamitega seonduvad graafikud ning tagab selle täitmise ja/või ümberkorraldamise. Registreerib vajadusel isikud sõidueksamile ning korraldab selle alase suhtluse autokoolidega. Nõustab büroo teenistujaid, autokoole, juhikandidaate ja eksamineerijaid seoses sõidueksamite aegadega.		

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	4/27

Maismaasõidukite juhtimisõiguse vanemeksamineerija üksuse	Lahendab saabunud sõidueksamite vaided. Näitab vajadusel sõidueksamite salvestusi. Vastutab sõidueksami nõuetekohase läbiviimise ja hindamise eest. Vastutab enda valduses olevate eksamisõiduki videokaartide/failide hoidmise ja nendel oleva info säilimise eest.
Maismaasõidukite juhtimisõiguse eksamineerija üksuse	Vastutab sõidueksami nõuetekohase läbiviimise ja hindamise eest. Vastutab enda valduses olevate eksamisõiduki videokaartide/failide hoidmise ja nendel oleva info säilimise eest.

7. SEOTUD DOKUMENDID

7.1. Õigusaktid:

- Liiklusseadus
- Haldusmenetluse seadus
- Riigilõivuseadus
- MKM määrus nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele“
- MKM määrus nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“
- MKM määrus nr 58 „Mootorsõidukijuhi teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalased kvalifikatsiooninõuded“
- MKM määrus nr 30 „Trammijuhi kvalifikatsiooninõuded, trammijuhi ettevalmistamise, eksamineerimise ja temale trammi juhtimise õiguse andmise kord“
- MKM määrus nr 57 „Traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalased kvalifikatsiooninõuded, ettevalmistamise tingimused ja kord, eksamineerimise ning temale juhtimisõiguse andmise kord, nõuded eksamisõidukile ja õppekava“
- MKM määrus nr 49 „Tehniliste vahendite paigaldamise ja kasutamise ning andmete töötlemise kord
- MKM määrus nr 12 „Liiklusmärkide ja teemärgiste tähendused ning nõuded fooridele“
- MKM määrus nr 42 „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele“

7.2. Seotud teenuse kirjeldused, korrad, vormid ning muud dokumendid:

- OT 022 Mootorsõiduki juhtimisõigus
- OT_022_K3 Teooria- ja sõidueksamile registreerimise kord
- OT 022 K4 Teooriaeksami läbiviimise kord
- OT_022_K1 Mootorsõidukijuhi eksamineerija koolituse läbiviimise kord
- OT_022_K2 Mootorsõidukijuhi eksamineerija kvalifikatsioonikontrolli läbiviimise kord
- OT_022_K5_V1 Sõidueksami kaart
- TT_18_K5 Isikusamasuse, teovõime ja esindusõiguse tuvastamise kord

7.3. Viited:

- Juhendite keskkond
- Transpordiameti veebileht - sõidueksam

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	5/27

- Avaliku teenistuse eetika
- MKM määrus nr 14 „Nõuded mootorsõidukijuhi eksamineerija kvalifikatsioonile ja ettevalmistusele ning mootorsõidukijuhi eksamineerimise õigust tõendava tunnistuse väljastamise ja kehtetuks tunnistamise kord“

8. TEGEVUSE KIRJELDUS

Juhi eksamineerimise eesmärk on hinnata isiku teadmiste, oskuste, käitumise ja hoiakute vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele.

8.1. Sõidueksami läbiviimise aeg ja koht

- 8.1.1. Sõidueksam viiakse läbi eksamineeritava valitud büroos või tegevuskohas eelnevalt registreeritud kuupäeval ning kellaajal.
- 8.1.2. Transpordiamet peab tagama arusaadava informatsiooni eksamineerijale ja eksamineeritavale sõidueksami läbiviimise kohta, kuupäeva ning kellaaja kohta.

8.2. Sõidueksami läbiviija

- 8.2.1. Sõidueksami võtab vastu Transpordiameti eksamineerija kvalifikatsiooni omav ametnik.

8.3. Sõidueksamil osalejad

- 8.3.1. Sõidueksamil võivad kaasa sõita lisaks eksamineeritavale ja eksamineerijale eksamineeritava õpetaja või autokooli esindaja, eksamineerija kvalifikatsioonikontrolli läbiviija, tõlk, praktikant ning eksamit mitte läbi viiv eksamineerija ja eksamineerija kandidaat, kes osaleb sõidueksamil praktika või stažeerimise eesmärgil.
- 8.3.2. Juhul kui sõidueksamil sõidab lisaks eksamineerijale ning eksamineeritavale kaasa veel mõni lubatud isik, peab eksamineerija tegema sõidueksami kaardile selle isiku osalemise kohta vastava märke.
- 8.3.3. Isikud, kes sõidavad sõidueksamil kaasa Transpordiameti praktika raames, siis nende kohta eksamikaardile märget ei tehta.
- 8.3.4. Kui õpetaja tunnistus on elektrooniline, peab kontrollima õpetaja andmete õigsust teenindaja juures või tõendab õpetaja oma õigusi Transpordiameti e-teenindusse sisselogimise ja sealse kirje esitamisega.
- 8.3.5. Juhikandidaat peab kinnitama, et ta on nõus kolmanda isiku kaasasõitmisega.

8.4. Eksamisõidukid ja salvestusseadmed

- 8.4.1. Sõidueksamid võetakse vastu üldjuhul Transpordiameti eksamisõidukitega (nende kategooriate sõidueksamid, mis ametil olemas on), mis on varustatud statsionaarsete salvestusseadmetega. Muudel juhtudel peab sõiduk vastama määruse 50 § 13 lg 1 toodud nõuetele ning sõidukitesse tuleb paigaldada teiseldatavad salvestusseadmed, mis salvestavad nii helis kui pildis sõidueksamil toimuvat (kusjuures vaade peab võimalusel olema nii sõidukisse sisse kui ka sõiduki ette).
Mootorratta- ja mopeedijuhi sõidueksamite läbiviimisel tuleb eksamineerijal tagada, et lisaks liikluses toimuvale eksamisõidule jääksid sõiduki kaamera vaatevälja mootorratta ohutuskontrolli läbiviimine ning harjutuste kontrollimine platsil. Sõiduk tuleb mootorratta ohutuskontrolli ning harjutuste läbiviimise ajaks parkida võimalusel nii, et eksamisõiduki salvestusseade saaks toimuvat jäädvustada.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	6/27

Rasketehnika sõidueksami läbiviimisel tuleb eksamineerijal paigaldada salvestusseade vedukisse või bussi. Kaamera salvestamise vaatevälja peavad jääma juhikandidaat (võimalusel eksamineerija) ja liikluses toimuv. Samuti tuleb eksamineerijal võimalusel parkida eksamisõiduk selliselt, et eksamisõiduki salvestusseadme vaatevälja jääks harjutuste sooritamine.

- 8.4.2. Juhul kui sõidueksamit ja harjutusi salvestatakse teisaldatava salvestusseadmega (või omaalgatuslikult mõne muu seadmega) peab eksamineerija salvestised laadima valvevideo (valvevideo kaust) enda nimelisse kausta. Selle tegevuse juures tuleb tagada, et oleks välistatud salvestuste avalikuks tulemine sarnaselt muude isiku ja delikaatsete eksameid puudutavate andmetega.
- 8.4.3. Ilma salvestusseadmeta sõiduki kasutamise üle otsustab maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhataja.
- 8.4.4. Liikumispuudega eksamineeritaval, kellel tervisetõendi alusel on lubatud juhtida ainult käsijuhtimisega sõidukit, võetakse sõidueksam vastu temale kohandatud sõidukiga. Erandina võib temalt sõidueksami vastu võtta sõidukiga, millel puuduvad siduri ja piduri lisapedaalid, kuid kus eksamineerijal peab olema võimalus vajadusel kasutada seisupidurit.
- 8.4.5. B-kategooria autorongi, mille lubatud täismass ületab 3500 kg, kuid ei ületa 4250 kg, sõidueksami võib vastu võtta ka eksamineeritava enda auto ja haagisega, mis ei ole kerghaagis. Eksamineeritava enda auto ja haagisega võib sõidueksami vastu võtta kui sõidukitel on läbitud ülevaatus ning sõidukite seisukord võimaldab sõidueksamit ohutult läbi viia.
- 8.4.6. Transpordiameti eksamisõidukit tangitakse, pestakse, hooldatakse/remonditakse sõidueksamitest vabal ajal.
- 8.5. Eksamineerija peab tagama, et teisaldatava salvestusseadme salvestile ei pääse ligi volitamata isikud ning kaitsma neid tahtmatu või volitamata töötlemise, avalikuks tuleku või hävimise eest.**
- 8.6. Eksamisõidukite, tehniliste vahendite või salvestusseadmete tehniline rike**
 - 8.6.1. Salvestusseadme tehnilise rikke korral:
 - saadab eksamineerija viivitamata e-maili aadressile: itabi@transpordiamet.ee.
 - SEP programmi probleemide ja küsimuste korral tuleb pöörduda ITabi 6099 008 või itabi@transpordiamet.ee.
 - 8.6.2. Eksamisõiduki rikke korral võtab eksamineerija ühendust maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialistiga ja maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajaga, kes organiseerib edasise tegevuse (informeerimine, asendussõiduki organiseerimine, sündmuse dokumenteerimine jne.)
 - 8.6.3. Eksamisõiduki või salvestusseadme rikke või muu mõjuva põhjuse korral on maismaasõidukite juhtimisõiguse üksusel õigus kasutada asendussõidukit, milleks võib olla maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse valduses olev sõiduk või autokooli sõiduk. Eksamineerija paigaldab vajadusel asendussõidukisse teisaldatava salvestusseadme, mis töötab analoogselt statsionaarse salvestusseadmega.
 - 8.6.4. Sõidueksami ajal ilmnunud eksamisõiduki rikke korral katkestatakse eksam ja tehakse vastav märge SEP-i. Kui tegemist on Transpordiameti sõidukiga, saab eksamineeritav uue sõidueksamiaja riigilõivuvabalt.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	7/27

8.7. Eksamineerija saabumine sõidueksamile

- 8.7.1. Eksamineerija saabub sõidueksamile enne kokkulepitud sõidueksami toimumise kellaaega eelnevalt kokkulepitud büroosse või Transpordiameti määratud kohta.
- 8.7.2. Eksamineerija kasutab võimalusel Transpordiameti väljastatud vormirietust.
- 8.7.3. Sõidueksamile saabudes peab olema eksamineerijal kaasas eksamineerija tunnistus ja muud nõutavad dokumendid (nt: eksamisõiduki registreerimistunnistus; sõiduki tehnoõlevaatus ja liikluskindlustus peavad kehtima; isikut tõendav dokument jne).
- 8.7.4. Eksamineerija peab alustama oma tegevust piisavalt varakult, et vajadusel kontrollida eksamisõidukit ning vajadusel platsi nõuetele vastavust.
- 8.7.5. Kui eksamiks vajalik plats ei vasta nõuetele, siis teavitab eksamineerija platsi kasutajat/valdajat ning vajadusel maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajat ning tegutseb vastavalt olukorrale ja/või saadud juhistele.
- 8.7.6. Sõidueksamile hilinemise või mitteilmumise korral teavitab eksamineerija viivitamata maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialisti, kes korraldab vastava info edastamise eksamineeritavale. Mitteilumuse korral lepatakse eksamineeritavaga ühtlasi kokku uue sõidueksami toimumise aeg, mis broneeritakse riigilõivuvabalt.

8.8. Eksamineeritava sõidueksamile hilinemine

- 8.8.1. Eksamineeritava hilinemisel sõidueksamile viiakse sõidueksam läbi vaid juhul, kui järelejäanud aeg võimaldab sõidueksami korrektset läbiviimist.
- 8.8.2. Eksamineerija peab ootama hilinenud eksamineeritavat sõidueksamile vähemalt 5 minutit kokkulepitud kohas. Kui eksamineerija leiab, et järelejäanud aeg võimaldab sõidueksami läbi viimist, siis võib ta oodata ka kauem.
- 8.8.3. Kui järelejäanud aeg ei võimalda sõidueksami korrektset läbiviimist, siis SEP-is sõidueksamit ei alustata, vaid katkestatakse eksam ja põhjuseks märgitakse: „Eksamineeritav hilines sõidueksamile“.
- 8.8.4. Kui eksamineeritav hilineb sõidueksamile ning seetõttu ei ole võimalik eksamit läbi viia tuleb eksamineeritaval registreerida end uuele sõidueksamile ning tasuda riigilõiv.
- 8.8.5. Eksamineeritava hilinemisel ning seejärel sõidueksami mitteläbiviimise puhul peab eksamineerija:
 - selgitama eksamineeritavale vajaduse korral sõidueksami mitte läbiviimise põhjuse;
 - tegema sõidueksami kaardile märke eksamineeritava hilinemise kohta;
 - andma eksamineeritavale vajaduse korral informatsiooni uuele sõidueksamile registreerimise võimalustest.
- 8.8.6. Kui hilinenud isik esitab Transpordiametile asjakohase pöördumise ja selgitab hilinemise asjaolusid ning esitab dokumendid, mis kinnitavad hilinemise põhjendusi, kaalub maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhataja esitatud argumente ja teeb kirjaliku otsuse uue eksamiaja andmise osas.

8.9. Eksamineeritava sõidueksamile mitteilumuse

- 8.9.1. Eksamineerija ootab eksamineeritavat vähemalt 5 minutit kokkulepitud kohas ning kui selle aja jooksul ei ole eksamineeritav kohale ilmunud, siis SEP-is sõidueksamit ei alustata, vaid katkestatakse eksam ja põhjuseks märgitakse „Eksamineeritav ei ilmunud sõidueksamile“.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	8/27

- 8.9.2. Kui sõidueksamile registreerinud eksamineeritav ei ilmu sõidueksamile või ta ei ole oma sõidueksamile mitteilumumisest ettenähtud aja jooksul Transpordiametit teavitanud, siis loetakse sõidueksami eest tasutud riigilõiv kasutatuks.
- 8.9.3. Kui mitteilmunud isik esitab Transpordiametile asjakohase pöördumise ja selgitab mitteilumuse asjaolusid ning esitab dokumendid, mis kinnitavad mitteilumuse põhjendusi, kaalub maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhataja esitatud argumente ja teeb kirjaliku otsuse uue eksamiaja andmise osas.

8.10. Sõidueksami üldnõuded

- 8.10.1. Sõidueksam viiakse läbi eesti keeles.
Muudel juhtudel sõltub sõidueksami läbiviimine eksamineerija võõrkeele (keeleseaduse mõttes) oskusest või kasutatakse vajadusel juhtimisõiguse taotleja kulul tõlki.
- 8.10.2. Kui tõlgivajadus selgub olukorras, kus eksamisõidukis puudub tõlgi jaoks istekoht (nt: rasketehnika), siis toimub tõlkimine telefoni teel (eksamineerija helistab tõlgile, telefon on valjuhääldirežiimis, selliselt, et nii eksamineeritav kui ka eksamineerija kuulevad vestlust). Selline tõlkimine on sõidueksamitel aktsepteeritav vaid juhul kui puudub tõlgi jaoks vajalik istekoht eksamisõidukis.
- 8.10.3. Tõlgi kui tõlkija pädevust üldjuhul ei kontrollita. Tõlgi pädevuse kahtluse korral võib esitada tõlgile kontrollküsimusi.
- 8.10.4. Eksamineerija tuvastab tõlgi täisealisuse ning märgib sõidueksami kaardil tõlgi osalemise eksamil.
- 8.10.5. Enne sõidueksami algust peab sõidueksami läbiviija eksamineeritavale ja tõlgile selgitama, et tõlk ei tohi ette öelda ega muul moel eksamineeritavat abistada.
- 8.10.6. Kui eksamineerija leiab, et eksamineeritav ja tõlk rikuvad korda või selgub, et tõlk ütleb liiklusreegleid või tegevusi ette, siis eksamineerija lõpetab eksami hindamise, katkestab selle ning märgib põhjuseks "muu põhjus" ning kirjutab vabateksti väljale "Tõlk abistas eksamineeritavat".
- 8.10.7. Kui enne sõidueksami algust (näiteks ohutuskontrolli või sissejuhatuse käigus) selgub, et tõlk ei ole võimeline tõlkima, siis SEP-is sõidueksamit ei alustata, vaid katkestatakse eksam ning põhjuseks märgitakse "muu põhjus" ja vabateksti väljale kirjutatakse "Tõlk ei ole võimeline tõlkima".
- 8.10.8. Joobeseisundis (sh ilmselgete haigus- või väsimustunnustega) isikuga sõidueksamit läbi ei viida (enda elu ja tervist ei tohi ohtu seada). Sellistel juhtudel teavitada maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajat ning otsustada edasine tegevus. Ilmselge joobe kahtluse korral võtab eksamineerija ühendust häirekeskusega kuivõrd joobes isikut ei tohi lubada sõidukit juhtima.
Vajadusel lepib maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialist uue eksamiaja kokku, kusjuures riigilõivu kasutamine/kasutamata jätmise otsustatakse konkreetset olukorda arvesse võttes.

8.11. Esmakohtumine, esmakontakti loomine ja suhtlemine eksamineeritavaga

- 8.11.1. Eksamineerija ning eksamineeritav kohtuvad sõidueksami alguses selleks kokku lepitud kohas.
- 8.11.2. Eksamineerija ei tohi istuda ja oodata juhikandidaati autos.
- 8.11.3. Eksamineeritava saabudes peab eksamineerija pöörduma eksamineeritava poole viisakalt ning sõbralikult, teda lugupidavalt tervitama ning seejärel veenduma eksamineeritava isikusamasuses.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	9/27

- 8.11.4. Eksamineerija peab eksamineeritavale ennast tutvustama esitledes end ees- ja perekonnanimega (töötõendi näitamine ei ole kohustuslik).
- 8.11.5. Eksamineerija loob esmasel kohtumisel eksamineeritavaga pingevara ja sõbraliku õhkkonna ning vajadusel maandab eksamiärevust (isik peaks aru saama, et ta on oodatud ja talle soovitakse head).
- 8.11.6. Selleks, et sõidueksam saaks toimuda pingevaras õhkkonnas peab eksamineerija olema eelseisvaks sõidueksamiks positiivselt häälestatud ning hoidma seda terve sõidueksami vältel.
- 8.11.7. Vajadusel tuleb eksamineeritavat julgustada ja hea sõnaga toetada, tagamaks usaldusväärsuse ja koostöö, mis looks soodsa pinnase sõidueksami läbiviimiseks.
- 8.11.8. Eksamineeritava küsimuste korral vastab eksamineerija nendele kogu eksami vältel. Vastused peavad olema lühidat ja arusaadavad.
- 8.11.9. Nii esmakontakti loomisel kui sõidueksami ajal suhtlemisel eksamineeritavaga peab eksamineerija:
- kohtlema kõiki eksamineeritavaid lugupidavalt ja mittediskrimineerivalt;
 - pöörama tähelepanu oma suhtlemisele, hoiakutele, kehakeelele ja hääletoonile;
 - oskama ennast arusaadavalt väljendada (jutt peab olema selge, üheselt arusaadav, piisavalt otsekohene jms);
 - olema aktiivne kuulaja, kaasa mõtlema, olema lahendustele orienteeritud ning mõistev;
 - arvestama eksamineeritava isiksusega ning sellega, et hinnatakse juhtimisoskust mitte inimest;
 - suutma nii ennast kui oma käitumist igas olukorras kontrollida (k.a enda liikluskäitumine, kommentaarid teiste liiklejate või kolmandate isikute suhtes jms);
 - puuduste ilmnemisel säilitama neutraalse hääletooni ja hoiaku;
 - jääma viisakaks ja säilitama eneseväärikuse isegi siis, kui teine osapool (eksamineeritav, mootorsõidukijuhi õpetaja või keegi kolmas isik jms) seda ei suuda.
 - mitte arvestama ja mainima eelnevatel eksamitel toimunut (nii eksamineeritava kui ka teiste sõidueksamite osas) ega uurima eksamineeritava varasemate eksamite mittesooritamise põhjuste kohta, Teema tõstatumisel tuleb isikut julgustada ning kinnitada, et hindamisel juhendatakse käesolevast, mitte sellest mis on olnud.
 - mitte uurima ega pärima eksamineeritavalt asjakohatut informatsiooni (autokool, suhted, kontaktandmed, hovid, elukutse jms). Samuti ei räägi eksamineerija sõidueksamisse mittepuutuvat juttu omaalgatuslikult, kuid loomulik on neutraalselt vastata.

8.12. Eksamineeritava isikut tõendav dokument ja selle kontrollimine

- 8.12.1. Sõidueksamile saabudes peab eksamineeritaval kaasas olema kehtiv isikut tõendav dokument (dokument on ajaliselt kehtiv ka sellel näidatud kehtivuse lõpu kuupäeval).
- 8.12.2. Eksamineeritava saabumisel sõidueksamile peab eksamineerija tuvastama eksamineeritava isiku tema kehtiva isikut tõendava dokumendi alusel ja võrdlema nime, isikukoodi ja fotot SEP'is olevate andmetega, veendumaks eksamineeritava isikusamasuses.
- 8.12.3. Juhul kui eksamineeritaval ei ole sõidueksamile tulles isikut tõendavat dokumenti kaasas, siis sõidueksamile teda ei lubata (kehtiv dokument, mis ei ole kaasas ei ole

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	10/27

aktsepteeritav jms). SEP-is sõidueksamit ei alustata, vaid eksam katkestatakse ja märgitakse põhjuseks „kehtiva dokumendi puudumine“. Riigilõiv loetakse kasutatuks.

8.12.4. Kui eksamineeritav on tulnud sõidueksamile ilma isikut tõendava dokumendita, siis tuleb vajadusel eksamineerijal anda juhiseid uue sõidueksami aja registreerimiseks.

8.13. Sõidueksami sissejuhatav osa

8.13.1. Kõigil kategooriatel viiakse võimalusel ohutuskontroll ja sissejuhatus läbi viibides sõidukis ning töötava salvestusseadmega.

Kui ohutuskontrolli küsimused küsitakse sõidukist väljas, siis tulles autosse, öeldakse sissejuhatuse käigus kokkuvõtlikult, millised küsimused esitati.

8.13.2. Eksamineerija küsib ohutuskontrolli puhul kaks asjakohast küsimust (kõigi kategooriate eksamitel), mis on toodud lisas 1.

8.13.3. Ohutuskontrolli küsimused on avaldatud Transpordiameti veebilehel ning need on avalikult kõigile kättesaadavad.

8.13.4. Juhul kui eksamineeritav ei ole võimeline ohutuskontrolli küsimustele õigesti vastama, viitab see sõiduki käsitlemise kompetentsi puudustele. Eksamineerija võib esitada asjasse puutuvaid suunavaid ja avatud küsimusi selguse saamiseks.

8.13.5. Kompetentside analüüs on kohustuslik osa sissejuhatusest. Selleks kaasab eksamineerija juhikandidaadi ja küsib temalt avatud küsimusi.

Sissejuhatuse eesmärk on viia eksamineeritavaga läbi dialoog, mis aktiveerib juhikandidaati ja aitab luua positiivsele sooritusele suunatud õhkkonna.

Käsitlemist vajavad kompetentsid on:

- sõiduki käsitlemine;
- liiklusohutu käitumine;
- liikluses iseseisev toimetulek.

8.13.6. Sissejuhatusse on täiendavalt põimitud infot järgneva kohta:

- sõidueksami kestvus;
- juhiste andmise üldpõhimõtted;
- sõidueksamil kontrollitavad harjutused (võimalikud harjutused ja aeg);
- juhikandidaadi võimalus esitada täpsustavaid küsimusi eksami kohta;

8.14. Sõidu alustamine

8.14.1. Enne sõidu alustamist peab eksamineerija:

- selgitama eksamineeritava küsimise peale eksamisõiduki juhtimisseadmete töö eripärasid. Kui sõidueksami kulgedes ilmneb, et juhikandidaat ei oska sõidukit käsitseda, siis tuleb hinnata olukorda. Võib esitada asjasse puutuvaid suunavaid ja avatud küsimusi, kuid ette öelda ei tohi;
- veenduma, et eksamineeritav on valmis alustama sõitu. Selleks peab ta olema seadistanud juhiistme, peatoe, tahavaatepeeglid ning kontrollinud, et sõiduki ukсед oleksid suletud ja sõidukis viibijad kinnitatud turvavööga. Kui isik alustab sõitu ennast, sõidukit ja/või kaasliiklejaid ohustaval viisil, viitab see sõiduki käsitlemise kompetentsi puudustele. Eksamineerija võib esitada asjasse puutuvaid suunavaid ja avatud küsimusi selguse saamiseks;
- veenduma, et eksami salvestusseade töötab;
- vajadusel raadio eksamisõidukis välja lülitama. Raadio võib sõidueksami ajal vaikselt mängida kokkuleppel juhikandidaadiga.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	11/27

- lülitama telefoni või nutiseadme hääletule või vaikselle režiimile ja vältima selle kasutamist. Kui kõnele vastatakse, siis peab see olema lühike: “Olen eksamil, ei saa rääkida.” Kasutada võib telefoni navigatsioonivahendina (nt. Waze rakendus), sellest eelnevalt juhti teavitades.

8.14.2. Enne sõidu alustamist on eksamineerijal keelatud:

- eksamisõiduki mõjutamine viisil, mida võib tõlgendada eksamineeritava tegevuse tahtliku eksitamisenä, survestamisenä või tema seadmisena ebavõrdsesse olukorda võrreldes teiste juhikandidaatidega;
- eksamineeritava survestamine spetsiifiliste ja hüpoteetiliste küsimustega, mida ei ole toodud ohutuskontrolli puudutavates küsimustes;
- salvestusseadme välja lülitamine, kaamera katmine, kaamerate salvestusnurga iseseisev muutmine;

8.14.3. Sõidueksami aja arvestus lülitatakse tööle B-, B78- ja B96- kategooria sõidueksamite puhul, siis kui muud toimingud on tehtud ning sõidukiga hakatakse liikuma. Ülejäänud sõidueksamite puhul lülitatakse sõidueksami aja arvestus tööle sõidueksami alguses ning harjutuste sooritamise aeg ja teelsõitmiseks kulunud aeg lülitatakse tööle vahetult enne nimetatud toimingute alustamist.

8.14.4. Harjutuste puhul hakatakse aega arvestama alles siis, kui juhikandidaat hakkab harjutust sooritama. Aeg pannakse kinni kui on kokkulepitud märguande peale aru saada, et eksamineeritav on oma tegevusega lõpetanud. Eksamineeritaval võimaldatakse väljas käia tulemust kontrollimas, peegleid reguleerida jms (sõltuvalt harjutusest). Juhul kui B-kategooria sõidueksamil antakse harjutusele kommentaar või hinnang sõidukist väljas- tuleb see salvestumiseks sõidukis üle korrata.

8.15. Eksamisõidukiga harjumine

8.15.1. Eksamisõidukiga harjumine toimub sõidueksami alustamisel vahetult pärast sissejuhatavat osa.

8.15.2. Eksamineeritavale antakse sõidukiga harjumiseks kuni 3 minutit ning selgitatakse, et selle aja jooksul ei arvestata üksnes sõidusujuvuse puudujääke.

8.16. Sõidueksami läbiviimine

8.16.1. Eksamineerija koostatud sõidueksami marsruut peab olema koostatud sellise arvestusega, et eksamisõidu käigus oleks võimalik mitmekülgselt kontrollida ja hinnata eksamineeritava oskuste ja käitumise vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele. Marsruut peab olema mitmekülgne ning marsruudi koostamisel tuleb vältida liikluskorralduslikke nõrkusi (lume alt mitte paistvad liikluskorraldusvahendid, ebaselgelt paigaldatud või halvasti nähtavad liikluskorraldusvahendid, ümber kukkunud ajutised liiklusmärgid jms).

8.16.2. Asulavälisel teel sõites tuleb eksamineerijal kontrollida ja hinnata, kuidas eksamineeritav tuleb toime sõiduki juhtimisega suuremal sõidukiirusel. Kui tee-, ilma- ja liiklusolud lubavad, siis peab eksamineeritav olema võimeline juhtima sõidukit riigisisese piirkiirusega (esmase ja piiratud juhtimisõiguse taotlemise puhul kuni 90 km/h). Kiiruse valikul tuleb arvestada eksamineeritava mõistlike kaalutlusi (kui ei küsi põhjendust, siis ei saa öelda, et tegevus on põhjendamatu). Sõidukiiruse hindamine toimub konkreetse eksamisõiduki spidomeetri järgi.

8.16.3. Sõidueksami marsruut tuleb eksamineerijal kujundada nii, et asulavälisel teel sõidetakse ettenähtud sõiduajast vähemalt 1/3. Asulavälisel teel peab sõidu marsruut hõlmama 80-

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	12/27

90 km/h kiiruse ala (va mopeed ja neljarattaline mopeed), sõltumata asjaolust, kas tee-, ilma- ja liiklusolud lubavad seal konkreetset ajahetkel juhtida sõidukit lubatud suurima sõidukiirusega või mitte.

- 8.16.4. Teiste liiklejate takistamist saab olla juhul, kui on teine osapool keda takistatakse.
- 8.16.5. Kaasliiklejate ebakorrektselt liikluskäitumisest tulenevaid olukordi ei saa alati lugeda juhikandidaadi põhjustatuks (näiteks piirkiirust ületava liikleja takistamine jms).
- 8.16.6. Kompetentsipuuduseks saab lugeda teise liikleja ohustamist olukorras, kus kaasliikleja küll eksis liiklusreeglite vastu, kuid juhikandidaadil oli võimalik adekvaatselt reageerida ja vältida ohu tekkimist või võimendumist (teeületamine vales kohas, loom teel jms).
- 8.16.7. Juhul kui jalakäija või sõidukijuht viipab ning loobub oma eesõigusest eksamineeritava kasuks, siis tuleb hinnata eksamineeritava teadlikkust olukorrast.

8.17. Eksamineerija tegevused sõidueksami läbiviimisel

8.17.1. Sõidueksami läbiviimisel:

- peab eksamineerija kontrollima eksamineeritava oskuste ja käitumise vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele erineva liiklustihedusega asula ning asulavälistel teedel;
- peab eksamineerija kontrollima sõidueksamil nõutavate harjutuste sooritamise oskust;
- peab eksamineerija andma eksamineeritavale juhiseid, mis on lühidad, üheselt mõistetavad ning õigel ajal antud, et eksamineeritaval oleks võimalik neid sujuvalt, korrektselt ning õigeaegselt täita. Vajadusel tuleb eksamineerijal antud juhised eksamineeritavale täpsustavalt üle korrata. Seejuures ei tohi anda eksamineeritavale liiklusnõuetele mittevastavaid korraldusi ega teda eksitada;
- võib eksamineerija esitada avatud küsimusi (peab jälgima küsimuste tooni, asjakohasust ning mõju eksamineeritavale jms), et selgitada juhikandidaadi tegevuse teadlikkust, motive. Need esitatakse neutraalsel toonil ning ohutus liiklusolukorras. Eksamineerija võtab neid hinnangu andmisel arvesse.
- eksamineerija ei tohi sõidu ajal tõmmata juhi tähelepanu sõiduki juhtimiselt kõrvale (arendada vestlust, valel ajal juhiseid jagada, eksitada jms);
- iseseisvad ülesanded peavad tulenema tavaelu praktikast. Ei tohi konstrueerida ülesandeid, mis arvestades igapäevaliiklust, on erandlikud ja ka kogenud juhile keerulised. Iseseisva ülesande kavatsusest on hea teada anda juba sissejuhatuses ja eksami ajal tuleb anda aega ülesande lahendamiseks.
- tuleb jälgida tähelepanelikult eksamineeritava tegevust erinevates liiklussituatsioonides;
- tuleb jälgida tähelepanelikult liiklust ning reageerida kiiresti võimaliku ohu korral. Kui eksamineerija ei reageeri või ei saa reageerida liiklusohtlikule olukorrale, ei muuda see olukorda olematuks. Liiklusohtlikust olukorrast peab eksamineerija teavitama juhikandidaati esimesel võimalusel.
- tuleb vältida enda tekitatud pingelisi situatsioone, mis võivad eksamineeritavat mõjutada;
- peab eksamineerija olema tasakaalukas ning oskama säilitada rahu pingelise olukorra tekkimisel (kaasliikleja või looma tekitatud olukord). Vajadusel palub eksamineerija pingelise olukorra järel eksamineeritaval mõneks minutiks eksamisõiduki peatada, et koos arutleda toimunu üle hinnanguid andmata.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	13/27

- tuleb vältida sarkastilisi märkusi, heietamist, tarbetult arutlemist, emotsionaalseid häälsusi ja noomimist eksamineeritava või mõne teise isiku suhtes. Juhul, kui eksamineeritav ei oska või ei tule sõidueksamil mõnes liiklusalases situatsioonis olukorraga toime, ei tohi eksamineerija teda survestada emotsionaalsete või üldistavate hinnangutega. Juhul kui on selgunud juhikandidaadi võimete piir tuleb teda suunata, jagades talle täpsustavaid selgitusi olukorra iseseisvaks lahendamiseks.
- tuleb arvestada, et ühekordsed navigeerimise vead ei ole põhjuseks hinnata juhikandidaadi kompetentsi puudulikuks.
- tuleb arvestada, et kui juhikandidaat ei ole esimese sobiliku tagasipöörde koha juures tagasipööret sooritanud, siis eksamineerija ei hinda juhikandidaadi kompetentsi puudulikuks, vaid annab uue võimaluse tagasipöörde sooritamiseks. Mitme sobiliku tagasipöörde võimaluse mööda laskmisel arvestatakse seda puuduseks iseseisva liiklemise kompetentsis. Selline kompetentside hindamine on sobilik ka teiste samalaadsete situatsioonide arvestamisel.
- tuleb vältida suitsetamist vahetult enne sõidueksamit, et sõidukisse istudes ei häiriks eksamineeritavat ebameeldiv tubakahõng.
- tuleb eksamineerijal võimaldada eksamineeritaval võimalikult palju iseseisvalt liigelda. See tähendab ideaalis, et eksamineeritav sõidab ilma eksamineerija vahejuhisteta iseseisvalt juhatusmärkide järgi mingis kindlas suunas või sihtpunkti poole, kusjuures sõidu suuna või sihtpunkti võib määrata nii eksamineerija kui juhikandidaat. Juhul, kui juhikandidaat on nõus, siis võib kasutada liiklemiseks navigatsioonisüsteemi Waze rakendust.
Waze rakenduse kasutamisel peab olema see seadistatud nii, et see juhendaks terviklikult (*heli sees* olek) – hääli peab olema selgesti kuuldav (võimalusel ühendada auto helisüsteemiga, mis raadio mängides peab edastama juhiseid);
- ei ole lubatud märkmete tegemine; Märkmete tegemine on lubatud katseajal või õppides täiendava kategooria atesteerimiseks.
- ei ole lubatud kõrvaliste ja isiklike asjadega tegelemine (mobiiltelefoni kasutamine jms).

8.18. Sõidueksamil kontrollitavate harjutuste läbiviimine

- 8.18.1. Sõidueksamil liikluses ette nähtud harjutusi kontrollib eksamineerija üldjuhul sõidueksami teises kolmandikus. Selleks ajaks on eksamineeritav juba eksamisõidukiga piisavalt kohanenud.
- 8.18.2. Harjutuste kontrollimise ajahetkel peab eksamineerija istuma eksamisõidukis. Rasketehnika- ja mootorrataste, mopeedide puhul talitab eksamineerija vastavalt olukorrale. Igal juhul tuleb jälgida, et tegevus oleks eksamineerija jaoks ohutu.
- 8.18.3. Enne harjutuste sooritamist nimetab eksamineerija sooritatava harjutuse ning vastavalt vajadusele selleks etteantud aja või alles jäänud aja. Kui harjutuse sooritamise kohast tulenevalt on vaja anda ette ka tingimused (sõidusuund, harjutuse sooritamise piirid – asfalt, äärekivi jms), siis tuleb seda teha jooksvalt enne harjutuse sooritamist.
- 8.18.4. Harjutuse sooritamisest või mittesooritamisest peab eksamineerija koheselt informeerima juhikandidaati (harjutuse mittesooritamise korral selgitama põhjuseid).
- 8.18.5. Harjutuste sooritamisel eksamineerija ei suuna seaduse rikkumisele. See tähendab, et harjutuse sooritamiseks ei sõideta näiteks piiratud ligipääsuga parklatesse (tervishoiuasutused vms) või harjutust tegema kohta, kus on lisateatetahvliga keelatud

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	14/27

töötava mootoriga parkimine vms olukord, mida sõidueksami spetsiifikat arvestades ei ole võimalik täita või ei ole mõistlik täita.

- 8.18.6. Parklates, kus parkimiskohad (parkimiskohta tähistavad teekatemärgised) on tavapärasest lühemad ning sõidukit ei ole võimalik nõuetekohaselt parkimiskohale paigutada, võtab eksamineerija seda hinnangu andmisel arvesse ning hindab, et sõiduk oleks maksimaalselt parkimiskohal (sealjuures ei tohi parkida parkimiskohta tähistaval teekatemärgisel) ning tegevus peab olema ohutu, teistega arvestav ning teisi liiklejaid mittetakistav. Võimalusel eksamineerija väldib selliseid parklaid harjutuste sooritamiseks.
- 8.18.7. Eksamineerija ei seo sõidu lõpetamist (või ka alustamist) harjutuse sooritamisega (st parkimise harjutusi ei tehta teenindusbüroo juures sõitu alustades või lõpetades).
- 8.18.8. Eksamineerija saab harjutustele hinnangute andmisel kasutada kaalutlusõigust. Seejuures lähtudes asjaoludest ning juhikandidaadi suutlikkusest olukorraga iseseisvalt toime tulla. Ohtliku olukorra ilmnemisel tuleb sekkuda enne kui on sündmus juhtunud.
- 8.11.1. Võimalusel kasutab eksamineerija mittesooritatud harjutuse korral sõiduki asukoha fotografeerimist selliselt, et oleks nähtav harjutuse mittesooritamise põhjus. Samal ajal tuleb jälgida, et fotole ei jääks isikuid, kõrvalisi sõidukeid, mida on võimalik identifitseerida jne. Fotot kasutatakse vajadusel üksnes vaidemenetluse raames ning peale vajaduse ära langemist foto kustutatakse.

8.12. Sõidueksami enneaegne lõpetamine või katkestamine

- 8.12.1. Kui sõidueksami tulemus on mittesooritatud määruse nr 50 lisa 4 p 1.2 või 1.3. alusel, siis peab eksamineerija sellest isikut esimesel võimalusel teavitama. Reeglina võtab eksamineerija juhikandidaadilt juhtimise üle (va rasketehnika, mootorrattad). Kui liiklusolud ei võimalda kohti vahetada või ollakse eksami lõpp punktile (alguskohale) lähedal, võib eksamineeritav jätkata sõiduki juhtimist. Juhikandidaadi sõidu jätkamine peab olema temaga kooskõlastatud. Kui eksamineerija märkab, et mõistlikum on ikkagi kohad vahetada, siis tuleb seda teha.
- 8.12.2. Kui eksamineerija leiab, et liikluse-, tee- või ilmastikuolud (nt lumetorm, ummik jms) ei võimalda eksamit ohutult läbi viia või ei saa küllaldaselt hinnata juhikandidaadi liiklemise oskusi, katkestatakse eksam ning vastav märge tehakse ka SEP-i (katkestatakse eksam „ilmastiku või teeolude tõttu“).
Eksami uue toimumisaja määrab maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialist eksamineeritavale riigilõivuvabalt. Enne lõpliku otsuse langetamist on mõistlik konsulteerida maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajaga.
- 8.12.3. Kui eksamisõidukil ilmneb tehniline rike, siis sõidueksam katkestatakse ja tehakse vastav märge SEP-i (katkestatakse eksam „mootorsõiduki tehnilise rikke tõttu“). Rikke tõttu katkestatud eksamist tuleb koheselt teavitada maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialisti ja maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajat. Kui sellisel viisil katkestatud sõidueksam toimub Transpordiameti sõidukiga, siis eksami uue toimumisaja määrab maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse peaspetsialist eksamineeritavale riigilõivuvabalt.
- 8.12.4. Liiklusõnnetuse korral katkestatakse sõidueksam ja tehakse vastav kanne SEP-i („liiklusõnnetus“). Liiklusõnnetuse tõttu katkestatud eksamist tuleb koheselt teavitada maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajat ja peaspetsialisti. Kui liiklusõnnetus toimus juhikandidaadi süül, siis uut sõidueksami aega riigilõivuvabalt ei määrata.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	15/27

8.13. Sõidueksami lõpetamise koht

8.13.1. Sõidueksami lõpetab eksamineerija üldjuhul kohas, kus sõidueksam algas. Erandeid saab teha lähtudes sõidueksami nõuetekohase läbiviimise nõudest (asulavälise sõidu kestvus). Juhul kui eksamineeritav avaldab soovi siiski lõpetada sõidueksami mujal (kohas, kus sõidueksam lõpetati või katkestati), siis ei pea teda alguskohta tagasi sõidutama (eksamineeritav peab ise selleks soovi avaldama, mitte eksamineerija ei paku).

8.14. Kokkuvõtte tegemine eksamineeritava sõidueksamist (hinnang sõidueksamile, tulemuse teatavaks tegemine, sõidueksami kaardi täitmine ja tulemuse vormistamine)

8.14.1. Kokkuvõtte tegemisel eksamineerija:

- annab kõigepealt eksamineeritavale endale võimaluse hinnata lühidalt oma eksamisõitu ning laseb sissejuhatuses kirjeldatud kompetentside saavutamist hinnata;
- seejärel täiendab juhikandidaadi kokkuvõtet sidudes võimalikke puudujääke hinnatavate kompetentsidega;
- teatab eksamineeritavale sõidueksami tulemuse (sõidu lõpus, enne või pärast kokkuvõtet) tuginedes juhi kvalifikatsiooninõuetele;
- antav tagasiside peab olema põhjendatud ja arusaadav.

8.14.2. Sõidueksami hindamise põhimõtted on toodud lisas 3.

8.14.3. Hinnangute andmisel arvestab eksamineerija, et juhi ettevalmistus on suunatud andma juhikandidaadile optimaalsed teadmised ja oskused liikluses käitumiseks vastavalt taotletava kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele. Seega ei saa tolereerida miinimumi, ega eeldada ideaalset sooritust.

8.14.4. Sõidueksami hindamisel kasutab eksamineerija kaalutlusõigust.

Kaalutlusõigus (diskretsioon) on seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.

Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

8.14.5. Kaalutlusõigus puudub eksamineerijal selliste puuduste või ohtlike käitumisviiside puhul, mis ohustavad eksamisõidukit, selles olijaid või teisi liiklejaid, sõltumata sellest, kas eksamineerija pidi sekkuma auto juhtimisse või mitte.

8.14.6. Liiklusohu on reaalne olukord, mis sunnib või võiks sundida liiklejat ohu vältimiseks järsult muutma liikumissuunda või -kiirust või peatuma. Piiratud nähtavuse või ohu olemasolus veendumata jätmise korral ei pea liiklusohu olema reaalne vaid võimalik. Kui esineb ükskõik milline tegelik liiklusohu või ükskõik milline abstraktne liiklusohu, peab eksamineerija lugema eksami mittesooritatuks tuginedes määruse nr 50 lisa 4 p 1.2.

8.14.7. Eksamineerija kannab eksami käigus ilmnenu asjaolud, hinnangud ja otsuse sõidueksami sooritamise või mittesooritamise kohta SEP-i vahendusel sõidueksami kaardile.

8.14.8. Sõidueksamile antakse hinnang lisas 3 toodud skaala alusel (arvestatud, arvestatud märkustega, mitteamarustatud, hindamata) ning arvestatakse lisas 3 toodud põhimõtteid.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	16/27

- 8.14.9. Sõidueksami kaardile võib märkida kompetentse mitteametavastatuseks või arvestatud märkustega üksnes juhul ja nende olukordade kohta, mida on eksamineeritavaga arutatud.
- 8.14.10. Sõidueksami kaarti täites tuleb arvestada seda, et „hindamata“ väärtus on mittesooritatud eksamil hindamata kvalifikatsiooninõuded ning see väärtus kasutatakse üksnes enneaegselt lõppenud (mittesooritatud) eksamite puhul. Sõidueksamil, mis on kestnud kasvõi poole eksami ulatuses ei saa olla kõik kompetentsid hindamata.
- 8.14.11. Sõidueksami kaardi täitmisel tuleb lähtuda liikluseadusest ja selle alusel välja antud määruste sõnastustest (ei kasuta folkloorseid väljendeid nagu ämmaboks, stoppmärk, võrdväärne ristmik jms). Sõidueksami kaardile kantav info peab olema olukordi kirjeldav ning küllaldaselt informatiivne. Vajalik on välja tuua- mis toimus (tegevus või tegevusetus), kus toimus (asulas, asulavälisel teel, samaliigiliste teede ristumisel, reguleerimata ülekäigurajal jne) ja mis oli tagajärg (tekitas liiklusohtliku olukorra, ei veendunud ohutuses, ei andnud teed jne).
- 8.14.12. Juhul kui eksamineerijal ei ole võimalik kasutada sõidueksami jooksul SEP-i (nt arvuti tehnilise rikke tõttu), siis peab ta vormistama paberkaardil oleva sõidueksami kaardi (lisa 4, vorm 1), mille andmed tuleb eksamineerijal esimesel võimalusel sisestada liiklusregistrisse (SEP kaudu). Paberkaardil sõidueksami kaarti ei anta juhikandidaadile ning see hävitatakse pärast selle ARIS-sesse kandmist selliselt, et ei ole võimalik tuvastada isikuandmeid.
- 8.14.13. Eksamineerija teeb pärast hinnangute ja märkuste sõidueksami kaardile kandmist otsuse: „Omista juhtimisõigus“ või „Ära omista juhtimisõigust“. Elektrooniliselt tehtud otsus kandub ARIS2-te SEP-ist automaatselt. Paberkaardil vormistatud sõidueksam tuleb kanda tööpäeva lõpuks ARIS2-te (SEP kaudu).
- 8.14.14. Tööpäeva lõpus on eksamineerijal kohustus enne SEP-ist välja logimist kontrollida üle kõik päeva sõidueksamite tulemused, et veenduda andmete õigsuses. Kui selgub, et tulemustes esineb vigu, siis tuleb teha viivitamata Äriabi pöördumine, mis peab sisaldama eksamineeritava ees- ja perekonnanime ning isikukoodi, sõidueksami andmeid ning selgitusi, mis põhjustas valeandmete sisestamise.
- 8.14.15. Eksami lõpetamisel selgitab eksamineerija, et Transpordiamet väljastab isikule esmase juhiloa ja juhiloa kümne tööpäeva jooksul arvates eksami sooritamisele või juhiloa vahetamise taotluse esitamisele järgnevast päevast (piiratud juhtimisõigusega juhiloa saamiseks tuleb pöörduda teenindusbüroosse).
- Juhul, kui isik ei ole juhiluba või esmast juhiluba lihtkirjaga kätte saanud 10 tööpäeva jooksul alates juhiloa vahetamise taotluse esitamisest või sellekohase eksami sooritamisest, peab ta sellest Transpordiametit teavitama ning Transpordiamet tunnustab juhiloa või esmase juhiloa kehtetuks.
- Uue juhiloa või esmase juhiloa kättesaamiseks tuleb isikul pöörduda Transpordiametisse.

8.15. Sõidueksami sooritamine

8.15.1. Sõidueksami sooritamise korral:

- omandab juhikandidaat juhtimisõiguse;
- sõidueksami kaart on eksamineeritavale kättesaadav sama päeva õhtust (12 kuu jooksul) Transpordiameti e-teeninduse keskkonnas;
- eksamineerija annab eksamineeritavale informatsiooni tema edasise tegevuse kohta juhiloa kättesaamisel.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	17/27

8.16. Sõidueksami mittesooritamine

8.16.1. Sõidueksami mittesooritamise korral:

- sõidueksami kaart on eksamineeritavale kättesaadav sama päeva õhtust (12 kuu jooksul) Transpordiameti e-teeninduse keskkonnas;
- peab eksamineerija andma eksamineeritavale informatsiooni korduseksamile registreerimise ning riigilõivu tasumise kohta.

8.17. Kaugjuhitavate sõidukite juhtide eksamineerimine

- 8.17.1. Kaugjuhitavate sõidukite juhtide sõidueksamite läbimine või läbimata jätmine ei oma õigusliku tagajärge, kuid annab aimu nii eksamineeritavale kui ka teistele liiklejatele, kas tegevus tegelikult liikluskeskonnas on ohutu ning teisi arvestav.
- 8.17.2. Kaugjuhitavate sõidukite omanikud/arendajad lepivad kokku sõidueksami toimumise aja ja koha eksamite teenusehalduriga, peale mida lepib eksamite teenusehaldur kokku meeskonna (sh eksamineerija), kes sõidueksami vastu võtab.
- 8.17.3. Sõidueksami ajal viibib eksamineerija üldjuhul samas sõidukis, kus turvajuht. Sõidueksamil osaleb lisaks Transpordiameti ametnik (või ametnikud), kes viibib kaugjuhi juures ning vaatleb tema tegevust. Võimalusel osalevad Transpordiameti ametnikud lisaks ka turvajuhi ja eksamineerijaga samas ja/või saatesõidukis.
- 8.17.4. Avatud liikluskeskonnas liiklemise eelduseks on edaspidi käigul slaalomikatse läbimine. Slaalomikatse eel on üks proovikatse ning sellele järgneb kolm katset ühe kaugjuhi kohta.
Kaugjuht võib valida ise sõidukiiruse katse sooritamiseks, kuid arvestama peab:
 - slaalomikatse sooritamiseks on kolm katset;
 - slaalomikatse sooritamise sõidukiirus määrab ära avatud liikluskeskonnas liiklemiseks maksimaalse sõidukiiruse;
 - alla 20 km/h sooritatud slaalomikatse korral avatud liikluskeskonnas sõidueksamit sooritama ei pääse.
- 8.17.5. Slaalomikatse viiakse läbi muuks liikluseks suletud alal ning see määrab ära lubatud suurima sõidukiiruse avatud liikluskeskonnas.
- 8.17.6. Slaalomikatseks sobiliku koha tagab sõidueksamit sooviv isik/ettevõtte.
- 8.17.7. Sõidueksami kestvuseks avatud liikluskeskonnas on umbes 35-45 minutit kaugjuhi kohta.
- 8.17.8. Sõidueksami marsruut kulgeb erinevatel teedel, tänavatel ning läbitakse erineva liikluskorraldusega ning -tihedusega lõike. Kui on sõiduki eripärast vms tulenevalt liiklemiseks kindel piirkond, siis arvestatakse sõidueksami läbiviimisel kindlasti ka sellega.
- 8.17.9. Sooritada tuleb kolm harjutust- sõiduki parkimine manöövriga, piiratud alal tagasipööramine ning tagurdamine otsesuunas või sõiduki parkimine rööpselt. Harjutuste sooritamiseks on aega 10 minutit (on arvestatud sõidueksami kestvuse hulka).
- 8.17.10. Sõidueksami jooksul hinnatakse kolme põhilist kompetentsi- sõiduki käsitlemise oskus, liikluses iseseisev toimetulek ning ohutunnetus ning hinnangu andmisel lähtutakse lisas 3 toodud põhimõtetest.
- 8.17.11. Ühenduste katkestuste vms ohtliku olukorra ilmnemisel peab turvajuht võtma viivitamatult sõiduki juhtimise üle.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	18/27

- 8.17.12. Sõidueksamile hinnangu andmisel tuleb arvestada seda, et kaugjuhtimise režiimis on sõidukile määratud maksimaalne sõidukiirus (määrab ära slaalomikatse), mis võib olla oluliselt väiksem lubatud sõidukiirusest. Sellisel juhul tuleb hinnata seda, et sõiduki tegevus liikluskeskonnas oleks ohutu, teisi arvestav ning ei takistaks oluliselt liiklust. Vajadusel tuleb turvajuhil sõiduki juhtimine üle võtta.
- 8.17.13. Sõidueksamile hinnangu andmisel tuleb arvestada, et sõidueksam on kaugjuhi ja turvajuhi sümbioosne tegevus.
- 8.17.14. Sõidueksami tulemus antakse eristava skaala alusel- arvestatud, arvestatud märkustega, mitteamestatud, hindamata ning see kantakse paberil sõidueksami kaardile. Sõidueksami kaart edastatakse eksamite teenusehaldurile, kes peab arvet kaugjuhtide eksamineerimise üle.
- 8.17.15. Kõnealune sõidueksam ei puuduta automaatsõidusüsteemiga (ADS) varustatud sõidukeid ja nende sõidukite juhte, millele on paigaldatud kaugjuhitavad võimekused üksnes määruse [\(EL\) 2022/1426](#) mõistes ja tingimustel.
- 8.17.16. Siin punktis sätestamata olukorrad ja küsimused lahendatakse koostöös ja kooskõlas eksamineerijaga, eksamineeritavaga, turvajuhiga ja teiste osalejatega mõistlikkuse ning ohutuse printsiibil.

8.18. Sõidueksami vaiete menetlemine

- 8.18.1. Vaie ja vaidega seotud dokumendid registreeritakse DHS-is.
- 8.18.2. Vaideotsus tehakse 10 päeva jooksul alates selle esitamisest, va juhul kui on vaja vaiet täiendavalt uurida ning vaidemenetluse tähtaega pikendatakse.
- 8.18.3. Büroos esitatud vaie peab olema selgesti loetav ja esitatud eesti keeles.
- 8.18.4. Vajadusel esitab eksamineerija menetluses oleva vaide lahendamiseks vabas vormis allkirjastatud seletuskirja või selgituskirja kahe tööpäeva jooksul pärast teate saamist või teavitab allkirjastatult taasesitataval kujul, et loobub seletuskirja või selgituskirja esitamisest. Teate saadab eksamineerijale vaide menetteija.
- 8.18.5. Selgituskirjas toob eksamineerija välja motiveeritud alused eksamitulemuse hinnangu osas.

8.19. Reguleerimata juhtumid

- 8.19.1. Juhendis reguleerimata juhtumid lahendatakse üksikkorras kohapeal, juhindudes Eestis kehtivatest õigusaktidest ning kooskõlastades oma tegevuse kirjalikult maismaasõidukite juhtimisõiguse üksuse juhatajaga ja eksamite teenusehalduriga.
- 8.19.2. Reguleerimata juhtumid fikseeritakse äriabis.

9. TOETAVAD INFOSÜSTEEMID

Infosüsteemi nimetus	Kirjeldus, milleks kasutatakse
ARIS2	Juhtimisõiguse ja juhtimisõigust tõendava dokumendi taotlemine; sõidueksamile registreerimine; taotluse säilitamine.
DHS	Dokumentide registreerimine ja säilitamine.
E-teenindus	Juhtimisõiguse ja juhtimisõigust tõendava dokumendi taotlemine; sõidueksamile registreerimine;
SEP	Sõidueksami läbiviimise andmete sisestamine.

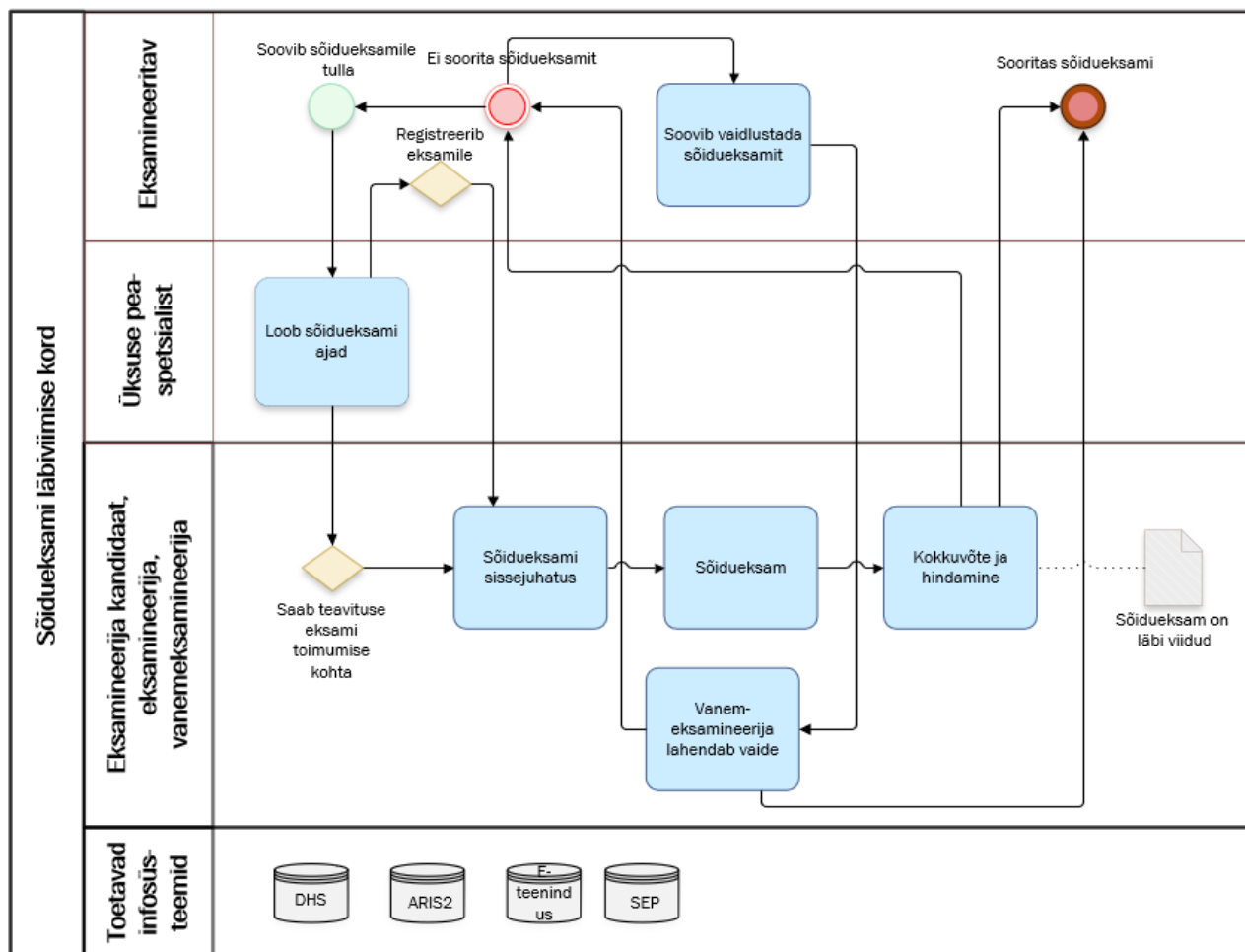
 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	19/27

10. TEENUSE LIGIPÄÄSETAVUSE TAGAMINE

Teenuse ligipääsetavuse nõuded antud teenusele ei kohaldu.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	20/27

Lisa 1. Protsessiskeem

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		OT_022_K5_r2
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Kinnitamine: 20.03.2023 nr 1.1-7/23/311.1-7/23/31	Koostaja: Ave Smirnov	21/27

Lisa 2. Ohutuse kontrolli läbiviimist käsitlevad küsimused

Auto ohutuse kontrolli käigus eksamineerija esitatavad küsimused eksamineeritavale on järgmised:

- 1) Palun kirjeldage, kuidas Te saate aru, et sõidukil on kõik uksed korralikult suletud?
- 2) Palun kirjeldage, kuidas Te saate aru, et seisupidur on rakendatud?
- 3) Palun selgitage kuidas Te kontrollite piduri töökorras olekut (vastavalt kategooriale)?
- 4) Palun kirjeldage, kuidas Te kontrollite rehvide korrasolekut?
- 5) Palun näidake, kuidas Te kasutaksite vajadusel (nt vihmase ilma korral) klaasipühkijaid?
- 6) Palun näidake, kuidas Te kasutaksite vajadusel (nt vihmase ilma korral) tagumisi klaasipühkijaid?
- 7) Palun näidake, kuidas Te saaksite vajadusel klaasi pesta?
- 8) Palun näidake, kuidas Te reguleerite salongi temperatuuri?
- 9) Palun näidake, kuidas Te lülitate sisse ohutuled?
- 10) Palun näidake, kuidas saab autol vajadusel kaugtulesid lülitada?
- 11) Palun kirjeldage, kuidas toimite, kui autoaknad on jääs või udused?
- 12) Palun näidake, kuidas sisse lülitada tagumise akna soojendus?
- 13) Palun näidake, kuidas sisse lülitada peeglisoojendus?
- 14) Palun kirjeldage, kui palju on hetkel kütust paagis?
- 15) Palun kirjeldage, kuidas juht kontrollib kaasreisijate valmisolekut sõidukiga liikumiseks?
- 16) Palun näidake, kuidas peab reguleerima peatugesid?
- 17) Palun näidake, kuidas peab turvavöö olema õigesti kasutusel?

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	22/27

Lisa 3. Sõidueksami hindamine

Sõidueksami tulemus antakse eristava skaala alusel järgmiselt:

- „**arvestatud**“ – eksamineeritav on saavutanud kvalifikatsiooninõuded tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine. Eksam on sooritatud;
- „**arvestatud märkustega**“ – eksamineeritav on saavutanud kõik kvalifikatsiooninõuded piisaval tasemel. Spetsiifilisemate ning detailsemate teadmiste ja oskuste osas avaldub ebakindlus ja ebatäpsus. Eksam on sooritatud;
- „**mittearvestatud**“ – eksamineeritav ei ole saavutanud kvalifikatsiooninõudeid piisaval tasemel. Tüüpolukordades esineb teadmiste ja oskuste kasutamine piiratud viisidel ning avalduvad puudujäägid, mis osutuvad takistuseks lubamaks iseseisva sõidukijuhina liiklusesse. Eksam on mittesooritatud.
- „**hindamata**“ – mittesooritatud eksamil hindamata kvalifikatsiooninõuded.

Eksamineerija vaadeldavad elemendid on kirjeldatud järgnevalt

Sõidueksami sooritamiseks peab eksamineeritav omama ja eksamil tõendama järgnevaid oskusi:

Sõiduki käsitlemise oskus:

- 1) turvavöö, tahavaatepeeglite, peatugede ning juhiistme õige kohandamine ja kasutamine;
- 2) tulede ja muude seadmete õiget kasutus; siduri, käigukasti, gaasi- ja pidurdussüsteemide (sealhulgas kolmanda pidurisüsteemi, kui see on olemas), rooliseadme õige kasutus;
- 3) sõiduki valitsemine mitmesugustes olukordades ja eri kiirustel;
- 4) kindel teelpüsimine, võttes arvesse sõiduki massi, mõõtmeid ja omadusi;
- 5) oskus arvestada veose massi ja liiki (üksnes BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, DE- ja D1Ekategooria puhul);
- 6) oskus arvestada sõitjate mugavust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul) (järsust kiirendamisest hoidumine, sujuv sõit, järsust pidurdamisest hoidumine);
- 7) automaatsed liigutused sõiduki juhtimisel ja käsitlemisel;
- 8) sõiduki sujuv juhtimine erinevatel kiirustel ja erinevates ilmaoludes;
- 9) sõidusujuvus nii sõidu alustamisel, aeglustamisel kui seismajäämisel (õigeaegne aeglustamine, pidurdamine või peatumine vastavalt asjaoludele, mitmesuguste pidurdussüsteemide kasutamine (üksnes C-, CE-, D-, DE-kategooria puhul), teiste kiiruse vähendamise süsteemide kasutamine peale pidurite (üksnes C-, CE-, D-, DE-kategooria puhul);
- 10) ökonoomne ja keskkonnasäästlik sõidustiil (üksnes B-, BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1, D1E-kategooria puhul), võttes arvesse mootori pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist.

Ohutunnetus:

- 1) enda ja kaasliiklejate ohutuse tagamine ning juhi vastutustunne;
- 2) tähelepanelikkus;
- 3) ettenägelikkus, sealhulgas kaasliiklejate tegevuse varajane etteaimamine;
- 4) õige (olukorrale vastav) sõidukiiruse valik (lubatud sõidukiiruse järgimine, kiiruse kohandamine vastavalt ilmastiku- ja liiklusoludele, ja kui see on kohane, siis kuni riigisisese piirkiiruse sellise kiirusega sõitmine), et oleks võimalik peatuda nähtaval vabal teelõigul, kiiruse kohandamine vastavalt samalaadsete liiklejate kiirusele.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	23/27

Liikluses iseseisev toimetulek:

- 1) liiklusreeglite rakendamine praktikas;
- 2) teeandmise kohustus ja sõidueesõigus (sõidueesõigus ristmikel, raudteeülesõidukohal, trammi- ja bussipeatuses, ülekäigurajal, teeandmine muudel puhkudel (nt suunamuutmisel, sõiduraja vahetamisel, erimanöövritel), möödasõit (kui võimalik), mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- 3) sõiduteel paiknemise oskus (sõiduki liigi ja omadustega sobiv õige asukoht teel, sõidurajal, ristmikel, kurvis, asukohta ennetav sõitmine, ümberreastumine);
- 4) fooride, liiklusmärkide ja teemärgiste järgimise oskus (õige käitumine foori ees, liiklusreguleerijate korralduste täitmine, liiklusmärkide (keelu- ja kohustusmärkide) õige järgimine, teekattemärgiste õige järgimine);
- 5) liikluse jälgimise (lugemise) ning liiklusalaste situatsioonide tõlgendamise oskus (süstemaatiline liikluse jälgimise oskus ning informatsiooni kogumine ning kaugel, keskmisel ja lähedal asuva liikluse ning olukordade märkamine, tähelepanelikkus teiste liiklejate suunamuutmise ning märguannete andmise suhtes, peeglite õige kasutamine);
- 6) oskus kohandada oma tegevust vastavalt liiklusolukorrale;
- 7) täpne ajastus otsuste ja tegevuste vastuvõtmisel (mitte liiga vara ja mitte liiga hilja);
- 8) koostöö ja suhtlemisoskus teiste liiklejatega (teiste liiklejatega arvestamine, piisava piki- ja külgahe hoidmine ees ja külgedel liikuvatest sõidukitest, piisava vahemaa hoidmine teistest liiklejatest, suunamärguanded ja muud märguanded);
- 9) sõidumarsruudi planeerimine ja iseseisev liikluses toimetulek;
- 10) riske ära tundev ja riske vältiv liiklemine, sealhulgas tähelepanelikkus vähekaitstud liiklejate suhtes.

Tulemuseks on teadmiste, oskuste ja käitumise kogumid:

Iga juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama juhiloa taotleja oskust käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses ohutult. Eksamineerija peab end kogu eksami vältel tundma turvaliselt. Juhul kui juhtimisel esineb vigu ja loomult ohtlikku käitumist, mis võivad ohustada eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid, katkestatakse eksam mittesooritatud tulemusega, olenemata sellest, kas eksamineerija või kaasas olev isik peab sekkuma või mitte. Eksamineerijal on siiski õigus otsustada, kas eksam viia lõpuni või katkestada vastavalt eksamineeritava oskustele ja käitumisele.

Hindamise käigus pöörab eksamineerija erilist tähelepanu sellele, kas eksamineeritav ilmutab kaalutletud ja teisi arvestavat juhtimiskäitumist. See peab peegeldama üldist reeglipärast ja ohutut sõiduki juhtimisstiili. Eksamineerija võtab seda eksamineeritavast üldise ettekujutuse saamisel arvesse. Siia kuulub kohanduv ja kindel juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti vähekaitstud) liiklejatega arvestamine ning ettenägelikkus.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	24/27

Sõidueksamil tuleb eksamineerijal välja selgitada:

- Mis oli hästi sõidueksamil?
- Kuidas huvi pakkuv liiklusolukord tekkis?
- Milliseid positiivseid oskuseid ja käitumist eksamineeritav näitas?
- Milline on liiklusohutuse printsiibist lähtuvalt ilmnenud liiklusolukorra kaalukuse aste (arvestades vaatevälja, kiirust, ohu abstraktsust jms)?
- Kes või mis põhjustas liiklusohutliku või reeglitele mittevastava liiklemise?
- Mil määral vastas eksamineeritav juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele (tema oskused ja käitumine)?
- Mil määral kaldus eksamineeritav kõrvale juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetest (tema teadmised, oskused ja käitumine)?
- Kas eksamineeritava tegevuse tagajärjel kaasnes liiklusohu?
- Kas eksamineeritav oskas näha ette ja väljuda ohtlikest olukordadest?
- Kui oluliselt rikkus eksamineeritav liiklusalastest õigusaktidest tulenevaid nõudeid?
- Mis kaasnes eksamineeritava tegevuse tagajärjel?
- Mida tegi eksamineeritav ning kuidas oli ta valmis liiklusolukordi lahendama ja mis olid tema tegevuse alternatiivid?

Lõpphinnangu andmisel sõidueksamile esitab eksamineerija endale mõttes kolm olulist küsimust (seejuures ei tohi seda hinnangut anda oma hoiakutest ja eelarvamustest lähtuvalt vaid tuginedes objektiivsetele leidudele):

- Kas minu otsus on õige, kui ma annan sellele isikule juhtimisõiguse?
- Kas ma tundsin ennast sõidueksami ajal turvaliselt?
- Kas eksamineeritav oskab käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses teadlikult, iseseisvalt ja ohutult?

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	25/27

Lisa 4. Sõidueksami kaart

TRANSPORDIAMET

Sõidueksami kaart

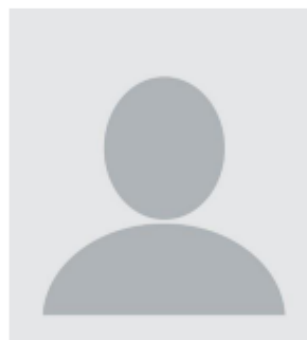
Tulemus:

Kategooria:

Eksamineeritav

Nimi:

Isikukood:

Sõidueksami detailid

Kuupäev:

Kellaaeg:

Kulunud aeg:

Teelsõitmiseks kulunud aeg:

Harjutustele kulunud aeg:

Autorongi koostamine ja lahutamine:

Eksami mitte läbiviimine:

Kaassõitjad:

- ☐ eksamineerija;
- ☐ koolitaja esindaja;
- ☐ eksamineerija kandidaat;
- ☐ eksamineerija kvalifikatsioonikontrolli läbiviija;
- ☐ eksamineeritava õpetaja;
- ☐ tõlk

Harjutused:

Harjutuse nimi	Tulemus	Kommentaariid
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	26/27

H – Hindamata
A – Arvestatud
AM – Arvestatud märkustega
MA – Mittearvestatud

Sõiduki käsitlemise oskus

Pädevus	Tulemus	Kommentaariid
Juhiseadmete kasutamine		
Juhtimisseadmete kasutamine		
Sõiduki valitsemine		
Teelpüsimine		
Sõitjatega arvestamine		
Veosega arvestamine		
Sõiduvõtted		
Sõidusujuvus		
Ökonoomne sõit		

Ohutunnetus

Pädevus	Tulemus	Kommentaariid
Ohutuse tagamine		
Tähelepanelikkus		
Ettenägelikkus		
Õige kiiruse valik		

Liikluses iseseisev toimetulek

Pädevus	Tulemus	Kommentaariid
Liiklusreeglite rakendamine		
Eesõigus		
Teel paiknemine		
Liikluskorraldusvahendite järgimine		
Liikluse jälgimine		

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM		
	SÕIDUEKSAMI LÄBIVIIMISE KORD		
	Koostamise kuupäev: 21.02.2022	Koostaja: Ave Smirnov	27/27

Liiklusega kohandumine		
Tegevuste ajastus		
Koostöö teistega		
Iseseisev liiklemine		
Riskide vältimine		

Eksamitulemuse vaidlustamiseks on aega 30 päeva alates eksami toimumise kuupäevast. Vaie peab vastama haldusmenetluse seaduse § 76 nõuetele ning olema kindlasti allkirjastatud.

Ohutut liiklemist!